

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Ex Concilio a Triburiensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

tandum 12. Cod. de ingen. manumiss. l. 2. C. ubi de crim. Legis Flavia meminit Cicero pro Roscio Amerino, ibi: De servis alienis contra legem Flaviam reventis plura dicenda sunt. Et in eadem lege alia de servorum manumissione statuta essent, ut constat ex l. 1. § per tot. D. & Cod. ad leg. Flaviam: de qua lege accipiendus est Marcell. in l. si a milite 29. §. 1. ff. de testam. milit. pœna hujus delicti apud Athenienses capitalis fuit, ut constat ex Xenophonte: probat Peritus ad jus Atticum lib. 6 tit. 5. Jure civili pœna pecuniaria olim fuit, sed ea exolescente pro delicti modo animadverti cœpit, & plerumque quidem in metallum plagiarum dabatur, l. ult. ff. ad leg. Flaviam. Ex constitutione verò Diocletiani, necnon Constantini ultimo supplicio afficiuntur, l. 7. §. ult. Cod. eod. tit. in qua Constantini constitutione pro teneatur, legendum esse tenebatur, ut habetur in l. unic. Cod. Theodos. ad leg. Flaviam de plag. docuerunt Duarenus lib. 2. disp. cap. 20. Solozanus de iure Indiar. lib. 2. cap. 7. Petrus Gregor. lib. 36. syntag. cap. 31. Castro in l. unic. Cod. de gladiat. nu. 7. l. Gothofr. in dicit. l. unic. Jure nostro regio speciales pœnae statuta sunt in l. 1. §. 2. tit. 14. l. 1. tit. 15. lib. 4. fori l. 22. tit. 14. part. 7. nec solum procedit, & committitur quando quis surripuit hominem, & vendit, verum & quando donavit, & permuravit, vel in dotem dedit, l. 4. ff. ad leg. Flaviam: & in presenti textu verbo Vendiderit, omnis contractus comprehenditur, argumento legis statuliberi, §. Quintus. ff. de statulib. Et cum hac actione concurrat interdictum de libero hom. exhib. Nec alterum judicium alterum consumit, quod regulare est, l. unic. C. quando civil. act. Paulus lib. 5. sen. §. adversus 14. ubi Cujacius.

7. His suppositis ratio presentis assertionis provenit ex gravitate hujus delicti; nam res ipsa surreptit aut religiosa interceptatur, l. 5. §. 9. ff. ad leg. Int. pecul. cum quis pecudes abegit, l. 1. §. ult. ff. de abigis, cum quis ex araribus furatus est vomeres, aut quid aliud ad agriculturam pertinens, ex constitutione Frider. II. de statu & consuet. §. agricultores. Et generaliter quoties res ablata magni fuit pretii, l. sacrilegii 6. in princip. ff. ad leg. Int. pecul. l. 4. §. 1. ff. de incendi. §. ruina, l. si quis 31. §. ult. ff. de excusat. tutor. l. aut facta 16. §. quantitas ff. de pœnis, l. 1.

§. sed & qui porcam. ff. de abigis quare & qui liberos homines interceptit, aut suppreffit, plagium committit, & ob tanti sceleris atrocitatem ultimo supplicio afficitur: sed si qui hominem liberum subduxit, non lucri faciendi animo fecit, nec illum alienavit, sed penes se detinuit, ex plagio non tenetur, ut in casibus relatis & decisus in cap. 2. de presump. cap. dilecti de ordin. cognit. cap. unic. de injuriis, lib. 6.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa, nam licet verum sit, rem alienam esse oportere, ut furtum committatur, dicit. l. 1. & rem alicujus propriam esse ut surripitur, l. rellé 25. ff. de V. S. tamen cum de furto agimus, rem alienam longiori modo accipimus, & rem, quæ in commercio non est, ut est homo liber; non enim tam significamus rem subreptam esse alterius, quam subripientis non esse propriam, ut ait Ofwaldus lib. 5. comment. cap. 29. litera S. Vel ut voluit Donel. lib. 15. comment. cap. 30. in princip. alienam rem dicimus, cujus modò potestas aliena est: unde si quis filium familias, filiamve subripuerit, furti actione tenetur, l. cum quis, §. cum filius, l. filius 37. l. mater 38. ff. de furtis, §. interdum. Inst. de obligat. qua ex delicto nascuntur. Nec obstat secunda difficultas, pro cuius solutione aliqui asseruerunt, verba illa moriatur, non de morte naturali, sed de morte civili, hoc est excommunicatione, esse accipienda: nam in jure nostro canonico per mortem excommunicationem accipimus, cap. venerabilem, qui filii sint legitimi: ubi Innocent. referens legem antiquam mortem corporalem inferentem, intelligit, quoad judicem ecclesiasticum de excommunicationis sententia; & sic intelligunt DD. textus in cap. 10. de usur. cap. 2. de majoris. & obed. secundum Abbatem, & Ananiam ibi. Sed verius est in presenti legem ecclesiasticam non condi, sed tantum transferri verba legis antiquæ: unde ea referenda sunt ad iudices sæculares, non verò ad ecclesiasticos, ut contingebat in lege antiqua. Compilata autem fuerunt hæc verba in jure Canonico, ut agnoscant iudices ecclesiastici, quàm acriter punire debent eos, qui plagium admittunt, sed pœnis ecclesiasticis, ita ut ad effusionem sanguinis non perveniant, ut notavi in cap. sententiam, ne clerici vel monachi.

8. Dissolutio dubitandi ratio.

CAPUT II.

Ex Concilio^a Triburiensi.

Fures, & latrones, si in furando, & depraedando occiduntur, visum est pro eis non orandum: si comprehensi, aut vulnerati presbytero, vel diacono confessi fuerint, communionem eis non negamus.

NOTÆ.

1. a **T**riburiensi. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. c. 4. & ex ipso Concilio citantur hunc Burchardus lib. II. Decreti, cap. 59. Carnot. part. 14. Decreti, cap. 123. Gratianus in cap. fures 13. quæst. 2. & in ipso Concilio Triburiensi anni 845. can. 31. ita legitur: Si inventus fuerit quis furtum, aut rapinam exercere, & in ipso delicto aliu mortem meretur incurrere, nullus pro eo presumat orare aut elemosinam dare; & elemosyna pro eo data in memoriam nec clericorum, nec pauperum veniat, sed execrabilis sordescat. B. Au-

gustinus de talibus horribilem profert sententiam dicens. Nemo te post mortem tuam fideliter redimit, qui atus te redimere noluit. Refert Ant. Augustin. in epist. lib. 27. tit. 3. cap. 6. apud Carnotensem autem dicit. cap. 123. ita plenior constitutio refertur: Tranquillitatem sanctæ Dei Ecclesiæ inquietari, & pacem fraternam infestari restantur fures, & latrones, qui ambulantes inter nos ovina pelle obumbrati, sed lupina mente recedunt alienati, serena mente res Ecclesiarum adducti rapientes, & gregem Domini cum spoliando lacerantes. De quibus Salvator in Evangelio commemorat: Qui non intrat per ostium in ovile ovium, ille fur est, & latro. Atque subiunxit: Fur non

non venit nisi ut furetur, & mactet, & perdat. Ubi quamvis hereticos, qui fidem furantur Ecclesie, designet, tamen insequuntur furum & latronum turbam monstrat pacem Ecclesiarum. De talibus Apostolus ad Philip. Videte canes, videte malos operarios. Canes vocavit, qui non habent veredundiam, malos operarios, qui nulla faciunt quietati conveniunt. Et Dominus per Isaiam Prophetam: Ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam. Unde nos, quae Dominus diligit diligentes, & quae odit odio habentes, statimimus, & iudicamus, ut si quis post haec Evangelia, & Apostolica, atque Prophetica verba, & diffinitionem pacatissime Synodi inventus fuerit furtum, aut rapinam exercere, & in ipso diabolico actu mortem mereatur incurrere, nullus pro eo presumat orare aut eleemosynam dare; & eleemofyna pro eo data, in memoriam clericorum, nec pauperum veniat, sed execrabilis sordescat. B. Augustinus de talibus horribilem profert sententiam dicens: Nemo te post mortem tuam fideliter redimit, quia tu terredimere noluit. Si autem ille fur, vel latro vulneratus elabitur, & expectatione mortis desperatus putatur, atque reconciliare se mysteriis sacrosanctis habitu corporis, & voluntate pia mentis deprecatur, Deoque & sacerdoti vitam comite emendationem, & actum confitetur, communionis gratiam non negamus tribuendam.

2. b. Fures & latrones.) Verba haec ut diversa ponuntur, aliis superfluo iterarentur, l. si idem, C. de codicill. Nam dictio, & inter diversa poni consuevit, iuxta rubricam, & Glossam ibi, ff. de jur. & facti ignor. quo modo etiam accipi debet textus in cap. 2. de homicid. ibi: Interfecisti furem & latronem. Sed quae sit differentia inter furem, & latronem, examinant DD. hic, quibus communiter placuit, furem dici, qui nocte; latronem, qui die furtum committit. Consentit Socinus in d. cap. 2. de homicid. Bartolus in aurb. sed novo, C. de servis fugit. Sed verior ratio est, quod fur dicatur ille, qui domum aggreditur cum armis, & sine eis, ut docent Abbas & Ananias hic; suadetque ex dicta authentica sed novo jure, ubi notavit Castrensis num. 10. latro verò, qui aggreditur cum armis in domibus degentes, aut viatores. Farinac. in praxi, quest. 116. qui rectè inde docent, quod latro per vim furatur, fur sine vi: unde in illis verbis nostris textus, comprehensus, aut vulneratus, primum ad fures, secundum ad latrones referri debet.

c. Visum est.) Formulam hanc Concilii exposui in apparatu ad haec commentaria.

3. d. Presbytero, vel Diacono.) Sed potestas injungendi poenitentiam, & audiendi confessiones tantum competit Sacerdotibus, cap. verbum 51. de poenit. dist. 1. cap. omnis, de poenit. & remiss. Trid. sess. 14. de poenit. c. 10. non verò Diacono, qui potestatem clavium Ecclesiae non habet cap. bene quidem, ubi gloss. verbo Propter 95. dist. Ergo non poterat in presenti casu fur, aut latro confiteri peccata Diacono. Cui difficultati ut aliqui satisfaciant, asserunt verbum illud Diacono, non esse authenticum; siquidem non reperitur apud Gratianum in dist. c. fures: immò nec in ipso Concilio, nec apud Carnot. & ideo vocem illam delendam esse putavit Ant. Augustin. in notis ad 1. collect. Decret. in presenti. Sed omisâ hac solutione, & aliis traditis à Glossa & Abbate in presenti. Soc. in 4. dist. 8. qu. 4. art. 1. & Batilius de imped. matrim. c. 35. in parvis, existimant presentem textum accipiendum esse de

eo, qui erat in poenitentia solenni, cujus reconciliatio, absente Sacerdote ad Diaconum spectabat, & sic de solenni reconciliatione, non de sacramentali absolutione, textum hunc esse accipiendum: quam solutionem sequitur etiam Barbosa in cap. verbum, 51. de poenit. dist. 1. ut iuxta eam accipiendus sit D. Cyprianus episc. 13. ubi Sanctus reconciliationem aegris commisit Diacono: & notavi jam in can. 77. Concilio Illiber. Sed haec doctrina licet vera sit, tamen praesenti canonì minime adaptatur: quare eâ omisâ verius credo, illa verba: Presbytero, vel Diacono confessi fuerint, significare quod si fures, & latrones antequam decedant, comprehensi, vel vulnerati dederint signa poenitentiae coram Presbytero, vel Diacono ad communionem admittantur, ita ut Presbyter, vel Diaconus, non tanquam absolutionem impendentem, & confessionem audientes, sed tanquam testes signorum poenitentiae adfuerint: & tunc verum est illis non denegari communionem, quam non accipio de Eucharistia, sed de communione ecclesiastica, iuxta quam & oratur pro mortuis, & offertur sacrificium iuxta illud: Cui communicamus vivo, & communicemus defuncto; ut in c. facris, ubi probavi, de sepultur. Quae interpretatio suadetur ex priori hujus textus parte relata à Carnotensi supra, ubi proponunt PP. duo illa hominum genera, videlicet eos, qui in crimine comprehensi occiduntur, nullis poenitentiae signis datis; & eos, qui signis exhibitis decedunt: illis negant communionem, oblationem, & orationem. Ergo eandem concedunt istis per illa verba: Communionem eis non negamus. Sed antequam hinc abeamus, exponendi sunt textus in cap. 1. de poenit. dist. 6. in illis verbis: Tanta est vis poenitentiae, ut si deest sacerdos, confiteatur laico. Et in c. sanctum, de consecr. dist. 4. in quibus doceri videtur, deficientem sacerdotem posse peccata confiteri laico; nam textus illi non sunt accipiendi de confessione sacramentali, sed de confessione peccatorum facta coram laico, non ad assequendum sacramentum, sed ad promerendas alias utilitates, videlicet ad majorem veredundiam, humilitatem, & ruborem, ad contritionem perfectam eliciendam, ut docuerunt Martha de juris dist. part. 2. cap. 14. Covar. in cap. alma, 1. part. §. 11. num. 9. de sent. excom. in 6. Haerphite nus in vita S. Bened. prolog. 18. §. 10. Balboa in cap. omnis, num. 69. de poenit. & remiss. nisi textus illos accipiamus iuxta veterem usum, secundum quem laici in extrema necessitate, ingruente videlicet morte, nec suppetente confessorio sacerdote, excipiebant confessionem, & absolutionem impendebant: cujus usus meminerunt Gerson. in compend. Theolog. tit. de confessione special. Navarius in Enchir. cap. 21. num. 41. & in cap. 1. de poenit. dist. 6. n. 76. Theoph. tom. 16. in Heteroch. spirit. punct. 9. in princip. Ex qua doctrina Nebileus in vita S. Ludovici cap. 45. fatetur Guidonem de Bellon. Regni Cyprì Equitum Magistrum, in extremo vitae discrimine ipsi lonuilla fecisse hexomologesim, & peccata sua confessum, absolutionem eorum donatum esse. Idem fecerunt in summa procella quidam piratae, de quibus Gaufrid. Grol. in vita S. Bernardi Tyron. cap. 16. Nihilominus tempestatis perseverante savicia, timoris vehementia exagitati, peccata sua, quae turpiter gesserant, turpius in audientia cunctarum confitendo propalare incepisse, sacerdotale sibi officium usurpantes, dum poenitentias alternatim & dant, & accipiunt. Idem de latrone Tridentino refert Casarius lib. 7. cap. 58.

COMMEN-

COMMENTARIUM.

4. **Ex** hoc canone sequens communiter deducitur assertio: *pro furibus, & latronibus in flagranti crimine occisis non orat Ecclesia: si vero in morte peccata confiteantur, communionem illis non denegat.* Probat eam textus in cap. pro obeuntibus 13. *quest. 2. cap. placuit 23. quest. 5. cap. si quis, de penit. dist. 4. cap. quicumque 23. quest. 8. cap. 1. de reliquiis & venerat. Sanctior. cap. 1. de torneam. cap. quia in omnibus, de usur. c. super eo, de raptor. Proverb. cap. 11. ibi: Mortuo impio nulla erit ultra spes. Illustrant Sotus in 4. dist. 45. q. 2. art. 2. Bellarm. de Purg. lib. 2. cap. 18. Azor. 1. part. moral. tit. 10. c. 22. q. 60. & lib. 9. cap. 11. q. 2. plures Barbosa de offic. parochi cap. 2. 6. num. 49. Petrus Gregor. lib. 4. partit. tit. 10. cap. 8. Murga tom. 2. disquisit. 20. dub. 2.*

5. **Sed** hæc assertio difficilis valde redditur ex sequenti consideratione; nam fures, & latrones, etsi in ipso depradandi actu decedant, possunt habere perfectam contritionem, ita ut remissionem illius peccati, & aliorum à Deo consequantur. Ergo interim dum contrarium non apparet, pro eis orari debet, præcipue cum Ecclesia non iudicet de occultis, *cap. sicut tuus 33. in fine, & sequent. de simonia, cap. erubescant, 32. dist.* Augetur hæc difficultas ex eo, quia orare pro peccatoribus etiam damnatis prohibitum omnino non videtur; siquidem legimus D. Gregorium orasse pro Imperatore Trajano, Gentili, & sine baptismo decedente, ut constat ex Trajani historia, quam receperunt, & probarunt Div. Thomas in *tract. de verit. quest. 6. art. 6. ad 4. Navarr. in tract. de oration. cap. 12. F. Alphonsus Carrera in tract. de observat. Trajani, plures congesti à Barbosa in c. cum Martha, de celebrat. Missar. Accedit usus Ecclesiæ, quæ orare videtur pro damnatis, dum in Missa Defunctorum ait: *Libera animas omnium fidelium defunctorum de penis inferni, de ore leonis: ne absorbeat eas tartarus, &c.* quæ precandi formulâ pro damnatis orat Ecclesia; nam ipsi sunt quibus imminet illa mala profundi laci, tartari, & leonis tartare. Et quid est quod Ecclesia passim orat, *A porta inferi, erue Domine animas eorum?* Sanè istæ portæ nihil aliud sunt, quam infernæ, & diabolicæ potestates, de quibus dicitur *cap. 16. Matthæi: Et porta inferorum non prevalebunt adversus eam.* Ergo non rectè in præfenti docetur, pro furibus, & latronibus decedentibus in ipsa depradatione orandum non esse.*

6. **Quæ** dubitandi ratione non obstante vera est præfens assertio, cuius ratio provenit ex eo, nam pro eis, quos in peccato mortali decessisse constat, non orat Ecclesia, nec permittit pro eis preces efundi, *cap. placuit 23. quest. 5. cap. pro obeuntibus 13. quest. 2. cap. Cyprianus 22. quest. 3. cap. pro delicto, 95. de penit. dist. 2.* Sed fures & latrones in ipso actu depradandi occisos in peccato decedere notum est. Ergo rectè in præfenti docetur, pro eis tanquam in statu damnationis decedentibus orandum non esse, præcipue cum dicat Paulus 2. ad Corinthios, *fures non possidebunt regnum Dei.* Consequens etiam est, ut pro eis elemosinæ, aut oblationes non recipiantur, nec nomina eorum ad altare possint offerri, seu recitari, juxta tradita in canone 29. Concilii Illibert. Sed si tales fures, & latrones in ipso ultimo vitæ spiritu signa contritionis dederint, quæ non præsumuntur ex quo manifestè constat de peccato præcedente, *D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.*

deni, & ideo oportet, quod per aliqua signa exteriora de ipsa contritione constet; tunc non denegat Ecclesia eis communionem, nec suffragia, aut ecclesiasticam sepulturam, *cap. à nobis 28. de sent. ex comm. cap. si quis 2. & 4. de peniten. dist. 4.* quia Ecclesia nulli etiam in extremisposito claudit gremium, *cap. super eo, de hæreticis in 6.* Unde rectè in præfenti assertitur, furibus, aut latronibus signa penitentia exhibentibus, coram Presbytero, aut Diacono penitentiam non esse denegandam, cum redierint ad Ecclesiam per penitentiam.

7. **Nec** obstat dubitandi ratio supra adducta; nam in præfenti casu Ecclesia iudicium non profert contra furem de occultis, sed de apertis, & quæ ad sensum externum patent, veluti de furtis, & prædationibus; quinimodò si de contritione furis iudicaret, tunc de occultis sententiam diceret, cum furis peccatum videat, contritionem non videat. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis, nam omisâ questione, an prædicta Trajani historia vera sit, quam post Baronium, & alios historicos disputant relati à Barbosa in *dict. cap. cum Martha*, sciendum est, pro damnatis orandum non esse, cum vivorum preces, & suffragia nihil prorsus emolumenti, solatii, aut refrigerii damnatis afferre possent, ut pluribus sacra pagina auctoritatibus, & Sanctorum Patrum testimoniis probat Alphonsus à Mendoza *quest. 5. scholastic. per totum.* tamen quoties jure speciali contrarium à Deo conceditur, orare pro eis potest; nam licet generalis illa lex nullam dispensationem admittat, ut docet Suarez *part. 3. in 3. part. disput. 44. sect. 3.* nihilominus potest Deus gratiam particularem, quibus sibi placuerit, facere; & ideo frequenter aliquibus concessit, ut liceret pro eis mortuis, & damnatis orare, ut ad vitam hanc miraculose reverterentur, & salvarentur, ut ex mente sanctorum Augustini, Thomæ, & aliorum notavit Navarrus *de orat. p. 22. num. 44.* & defendunt Bellarminus *lib. 2. de Purgat. cap. 8. Castro adversus hæreses, verbo Infernum, num. 2.* Nec obstat quod de usu Ecclesiæ expendebamus; nam Ecclesia in his preceationibus non orat nisi pro in purgatorio existentibus, qui infernus dicitur, & tartarus non improprie appellatur, ut explicat Henriquez in *summa, lib. 9. cap. 16. §. 2. Sotus in 4. dist. 45. quest. 2. art. 2. Azor. 1. part. instit. cap. 22. quest. 8. Fagundes in Eccles. præcept. lib. 3. cap. 8. n. 6. Bellarm. dict. lib. 2. de Purgat. cap. 1. Mendoza d. quest. 6. scholastica, cap. 3.* quo modo etiam stygis, tartari, stagni, carceris sulphuris nomine, non infernum damnatorum, sed locum purgatorii designavit Prudentius in *hymno de lumine Paschali*, dum refert in nocte resurrectionis Domini, quam totam olim fideles in orationibus peragebant, animas damnatorum vi suffragiorum quiescere à tormentis, ibi:

*Sunt & Spiritibus sæpe nocentibus
Pœnarum celebres sub styge feræ:
Illâ nocte sacer, quæ rediit Deus
Stagnis ad superos ex Acheronticis,
Marcent suppliciiis tartara mitibus
Exultatque sui carceris otio
Umbrarum populus liber ab ignibus,
Nec fatent solito sulphure flumina.*

Quem locum de existentibus in purgatorio accipit Mendoza *dict. quest. 6.* & similiter exponit sanctum Joannem Damascenum, qui in sermone *de mortuis adjuvandis*, refert quod cum sanctus

Pater Macharius assidue pro mortuis deprecatur, & aliquando per viam incederet, caput cuiusdam mortui, qui fuerat Gentilis, locutum ei fuerat dicens: *Quando tu, o Machari, pro mortuis offers preces, nos interim aliquid lenimenti sentimus.* Et D. Chrysof. homil. 3. in epist. ad Philippen, dum ait: *lis, qui in divitiis mortui sunt, nec peccata sua diluerunt, prodesse orationes vivorum.*

8. Sed supra traditis obstat textus in c. tempus 23. Extenditur 13. q. 2. ubi dum ait Augustinus de suffragiis, & orationibus pro defunctis factis, concludit: *Quibus autem profunt, ut sit plena remissio, aut certe ut tempus tolerabilior fiat ipsa damnatio.* Ex quibus verbis deduci videtur, etiam pro damnatis sacrificium Missæ offerri posse. Igitur etiam pro furibus, & latronibus in ipsa deprædatione decedentibus orare licet. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, Augustinum ibi non agere de damnatis in inferno, sed potius de existentibus in purgatorio, quibus sacrificia oblata prodesse affirmat, ut sit plena remissio, vel tolerabilior ipsa damnatio, hoc est punitio. Nec obstat si dicas, verba illa, *ut tolerabilior fiat*, ad valde malos referri debere, de quibus proximè D. Augustin. locutus fuerat. Nam veriùs est referenda esse ad non valde malos, quos constat esse in purgatorio detentos: nec Augustinus in eis verbis probat sacrificia valde malis prodesse, ut aliqui suo tempore existimabant; sed potius docet, illis quibus sacrificia profunt, aut ad hoc prodesse, ut plena fiat remissio, aut ut tolerabilior fiat damnatio: & cum valde malis sacrificia non profunt, nec ad unum, nec ad alterum prodesse valent. Eadem interpretatione accipiendus est textus in cap. cum Marthe de

celebr. Missar. in illis verbis, *pro mediocriter malis.* In quibus doceri videtur, sacrificia pro malis offerri posse. Nam ea verba referenda sunt ad fideles in purgatorio existentes. Distinguntur autem in eo textu mediocriter mali à mediocriter bonis, qui nullum habent mortalium, vel venialium reatum, sed solum pœnæ temporalis: at verò mediocriter mali sunt, qui non solum habent reatum illum, sed etiam veniales culpas expurgandas, ut explicat Durantius de ritibus eccles. lib. 2. cap. 23. Bellarmin. ubi supra. Azor. 1. part. instit. moral. lib. 9. cap. 31. & lib. 10. cap. 22. q. 6.

Etiam supra tradita assertioni obstat textus in canone 15. Concil. Aurel. 2. in illis verbis: *Oblationes defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere censemus; si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse.* Ex quibus deducitur recipi posse oblationes etiam pro illis defunctis, qui in ipso crimine fuerint interempti. Igitur & pro furibus, & latronibus, qui in furto, aut deprædatione fuerint occisi, orari valet. Pro cuius textus expositione dicendum est, defunctos, de quibus in eo canone, pœnitentiam petiisse, & accepisse, & ita oblationem pro eis admitti; aliàs si pœnitentiam non petissent, etiam in ipso delicto, vel pro eo pœnam luendo occiderentur, oblationes pro eis non admitterentur: quo casu procedit textus in cap. placuit 23. q. 2. ibi: *Similiter & eis placuit fieri, qui pro suis sceleribus puniuntur.* Undè cognoscitur, quàm iniuste olim in Gallia negarentur Pœnitentia, & Eucharistia, ultimo supplicio destinatis, ut referunt Spondanus post Baronium anno 1397. num. 2. Theophil. tom. 16. in Heterocl. spirit. punct. 8.

CAPUT III.

Ex penitentiali^a Theodori.

SI quis pro necessitate furatus fuerit cibaria, vel vestem, vel pecus per famem, sicut per nuditatem, pœniteat^b hebdomadas tres. Si reddiderit, non cogatur jejunare.

NOTÆ.

I. ^a **T**heodori. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 5. & in penitentiali Romano tit. 4. cap. 4. Theodorus hic fuit Archiepiscopus Cantuariensis, qui Penitentialia, seu peccantium judicia composuit, ut referunt Reginus in chron. anno Domini 676. his verbis: *Per id tempus Theodorus Archiepiscopus, & Hadrianus Abbas doctissimus à Vitelliano Papa missi sunt in Britanniam, plurimasque Ecclesias Anglorum doctrina Apostolica fruge fecundavere, è quibus Theodorus Archiepiscopus peccantium judicia, quantis scilicet annis pro unoquoque peccato quis pœnitere debeat, mirabili, & discreta consideratione describit.* Sigisbertus in chronicis, anno DC. LXVIII. *Theodorus Archiepiscopus, & Hadrianus Abbas à Vitelliano Papa in Angliam diriguntur anno DC. LXXIV. Theodorus in Anglia Synodo habitum constituit multa Ecclesie utilia. Hic Theodorus scripsit penitentialem librum, mirabili, & cautà discretionem distinguens modum singularum culparum.* Anno DCXC. Theodorus Archiepiscopus Anglorum obiit. Joannes Trithemius de Scriptor. Eccles. ibi: *Theodorus septimus Archiepiscopus*

Cantuarien. à Vitelliano Papa consecratus, natione Græcus, ex Tarso Cilicia, monachus Ordinis nostri in urbe Romana, vir in divinis scripturis eruditissimus, & in secularibus literis nulli suo tempore secundus, in Græco, & Latino sermone peritissimus, Carmine quoque excellens, & prosa, & non minus sanctitate, quàm scientiâ clarus, habitum Synodo in Anglia, multa ad Anglicanæ Ecclesie utilitatem constituit. Scripsit autem inter cetera ingenii sui monumenta egregium opus de qualitate penitentia injungende, de his, qui in multis criminibus deliquissent; cuius operis titulus est, Penitentiale Theodori: & epistolas ad diversos. Moritur non sine opinione sanctitatis sub Iustiano minore Imperat. anno DCXC. ind. 3. ætatis 18. Episcopatus 22. Idem lib. 2. c. 18. de viris illustribus Ordinis sancti Bened. Theodorus monachus Romanus, natione Græcus à Vitelliano Papa septimus Archiepiscopus Cantuariensis in Anglia destinatus, vir in divinis scripturis valde eruditus, & in observantia Carbolica traditionis studiosissimus, habitum Synodo in Anglia multa ad utilitatem Ecclesie constituit, de cuius laude, sanctissimi quoque laboribus Beda in 4. & 5. Eccles. histor. pluries fecit mentionem